

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Štrec za celo leto . K 60.— za pol leta . K 30.—
četrti leta . K 15.— en mesec . 5.—
Prečiščeno in upravičeno: Kopitarjeva ulica št. 6.
Telefon št. 50.

Inserati: Enostopna petlirvsta (72 mm široka in 3 mm
visoka ali nje prostor) za enkrat po K 1.20. —
Poslano: Enostopna petlirvsta K 1.— — Izhaja vsak
dan, izveniši nečelja in praznike, ob 2. uri popoldne

Vprašanje ljudskega glasovanja na Koroškem. Zahteve dr. Trumbića.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 21. maja. Z ozirom na nemško zahtevo, naj glede koroških meja odloči ljudsko glasovanje, je zahteval dr. Trumbić, naj se prideli slovenski del Koroške v zmislu našega

minimalnega programa brez glasovanja Jugoslaviji. Glasovanje na Koroškem bi mogli sprejeti le, če se istočasno izvede ljudsko glasovanje tudi na Goriškem.

Brezuspešna pogajanja med Jugoslovani in Italijani. Italija ne odneha.

LDU Beograd, 20. maja. Po pariških informacijah so ostala neposredna pogajanja med italijanskimi in jugoslovanskimi delegati brez uspeha. Sestanek Trumbića

in Orlanda je bil popolnoma brezuspešen, ker ni hotel Orlando v nobeni točki popustiti svojega stališča.

Ministrski svet o našem zunanjem položaju.

LDU Beograd, 20. maja. Včeraj je bil ministrski svet pod predsedstvom regenta Aleksandra. Danes je imel ministrski svet dve novi važni seji. V sejah so razpravljali o zunanjem položaju naše države, nastale posled Wilsonovih kompenzacijskih predlogov v našem sporu z Italijo. Kakor poro-

čajo iz Pariza, so Italijani odklonili rešitev jadranskega vprašanja na podlagi, na kateri bi ostala od Dalmacije Italijanom samo otoka Hvar in Pelagruž, od Istre pa zapadni del do črte Raša-Učka-Divača. Italijani vztrajajo pri svojih prvotnih zahtevah.

Vprašanje Reke.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 21. maja. »Pravda« poroča: Kakor smo izvedeli iz Pariza, se ni padla odločitev o usodi Reke. Predsednik Wilson še ni popustil v svoji odločnosti, da ne izpremeni svojega določnega stališča, ki je nasprotno z imperialističnimi težnjami Italijanov. Komu da bi imela Reka pripasti, bi po Wilsonovem naziranju moral odločiti plebiscit. Ako bi plebiscit odločil v našo korist, bi bila Reka naša, v nasprotnem slučaju pa bi pripadla Italiji, vendar pa bi se morala obvezati, da

zgradi za nas drugo pristanišče v neposredni bližini. Dokler bi Italijani tega ne izvršili, bi ostala Reka nam na razpolago. Dalmatinska obal bi pripadla Jugoslaviji, ker je naseljena z njenim prebivalstvom. Italija bi dobila samo otoka Lošinj in Hvar. S to rešitvijo bi ne mogli biti zadovoljni, ker biva na teh dveh otokih naš živelj. Pričakuje se, da mirovna konferenca ne bo dovolila, da bi prišel naš narod pod italijansko robstvo.

Naše muke.

Naše muke ne bodo več trajale dolgo. Tudi če se ne uresniči pariška vest, ki smo jo brali včeraj, da bodo jutri izročili nemškim mirovnim odposlancem mirovno pogodbo in s tem določili naše meje na severu, se vendar razgovori o naši usodi ne bodo mogli več razpletati brez konca in kraja, kakor doslej. A dasi stojimo pred odločitvijo, smo o mnogih vprašanjih naših meja tako malo na jasnejši, kot smo bili prvi dan.

Glede Italije se je naš položaj očitno mnogo zboljšal. Italijani zahtevajo sleč Reko še vedno, toda gotovo je, da jo ta zahteva le še dejanje častnega umikanja. Wilson je bil močnejši od Italije. Pariško časopisje, ki je imelo toliko časa železnim nagobčnik, če jo hotelo kaj reči v naš prid, govori svobodneje in govori z večjim umevanjem za naše potrebe nego prej. V italijanski javnosti se je pojavil strasten odpor proti Franciji, kar je znamenje slabosti in dokaz, da italijanski imperialisti ne pričakujejo več francoske pomoči. A z Reko naše vprašanje še ni rešeno. Ostale naše meje v Istri in na Goriškem zagrnja zastor skrivnosti.

Te razprave se bodo še odlagale, ker je vprašanje v zvezi z Jadranskim morjem in ima torej svetoven pomen. Hitreje se bo končalo vprašanje severnih meja, ki so za Evropo razmeroma majhne važnosti.

Po sprejemu nemške delegacije je Nemcem upanje zraslo. Opazili so, da so bili avstr. delegati prijazneje sprejeti od nemških, a so zapazili, da je dr. Renner govoril s pooblaščenici entente odkrit in stojč, medtem ko je Brockdorff sedel. A to jim bo malo pomagalo, da je Renner snel klobuk. Maribor bo končnoveljavno s svojim severnim zaledjem naš vprašanje je le še, kako se odloči meja na Koroškem. Nemci so nappell vse sile, da si osvoje to deželo do Karavank; ta namen je imela tudi zadnja zasedba. Kaj nam prinese jutrišnji dan, je še tajno, toda tudi mi nimamo povoda, da bi obupavali. Naše muke so bile težke, a niso bile zaman.

Napadi italijanskega časopisja na Francijo.

LDU. Pariz, 20. maja. (ČTU.) Italijansko časopisje kaže odkrito svoje sovražno mišljenje proti Franciji. »Le Journal« ob-

javlja dobesedno grožnje lista »Popolo d'Italia«. List označuje Clemenceaujeve načrte kot napoleonsko parodijo in piše, da

pomenjajo Allizejevi načrti, ki skušajo ustvariti umetno zmašilo Avstrije, pravcaro karikaturu. Italija da mora z vsemi silami zahtevati revizijo versailleskega miru. Pisavo tega lista pa celo prekaša

»Il Popolo«, ki trdi, da mora Italija v primeru, ako bi se sklenila donavska federacija, poiskati protiutež v zvezi Italije z Nemčijo.

Načrti mirovne pogodbe za Avstrijo neizvedljivi.

LDU. Pariz, 20. maja. (ČTU.) Pariško časopisje objavlja o pogajanjih v St. Germainu le zelo kratka uradna poročila. Nemško-avstrijski delegati živijo v St. Germainu v največjem miru. Deloma se izprehajajo po vrtu ali pa si kratijo čas s čtivom. Amerikanskim časnikařem so

otežkočili stike z nemško-avstrijskimi delegati, to pa baje zaradi tega, ker se pariških politikov, ki smatrajo oficijelne načrte konference, kolikor se tičejo Avstrije, za skoro neizvedljive, polasča vedno večja nervoznost.

Nesporazum v Narodnem klubu.

m Belgrad, 21. maja. Dejstvo, da je dr. Ante Pavelić odložil predsedstvo Narodnega kluba, ima še nadaljnje posledice. Ker mora Narodni klub vsled malostevilne moči iskati zaslombe pri drugih večjih skupinah v parlamentu, je došlo glede tega vprašanja med člani Narodne-

ga kluba do novega nesporazuma. En del članov je za to, da se približa klub dr. Korošču, a drugi je proti temu. Čuje se, da bo izstopil iz Narodnega kluba dr. Halidbeg Hrasnica s svojimi pristaši in vstopil v demokratski klub.

Ustanovitev vojnih in mornariških akademij.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 21. maja. Ministrski svet je sklenil na predlog ministra za vojno in mornarico, da se osnujejo tri vojne in dve mornariški akademiji. Organizacija, nameščenje učnih moči in določitev kraja vojnih akademij je poverjeno ministru za vojno in mornarico.

Trgovski promet s Čehoslovaško.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 21. maja. Centralna uprava trgovskega prometa z inozemstvom je izdala navodila za uvoz v Čehoslovaško.

Za gospodarsko obnovo Srbije.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Belgrad, 21. maja. V nedeljo dopoldne je bilo v trgovski zbornici posvetovanje naših trgovcev, ki so se ga udeležili člani trgovske zbornice v Belgradu in zastopniki korporacij vseh strok. Razpravljalo se je o reorganizaciji trgovskega kredita na podlagi državnega jamstva, ki se namerava dati novi trgovini in industriji radi gospodarske obnove dežele.

Ameriški admiral dalmatinskim obrtnikom.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Split, 21. maja. Ameriški admiral je posetil delavnico nekaterih naših obrtnikov ter bil prijetno iznenaden nad njihovimi uspehi. Admiral je priporočal obrtnikom, naj nadaljujejo svoje delo v dosedanjih smeri in obljubil pomoč iz Amerike.

Shod jugoslovanskih dijakov.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Split, 21. maja. Dalmatinska zveza jugoslovanskih akademikov je izdala manifest, v katerem vabi na zbor vseh jugoslovanskih dijakov, ki bo 15. avgusta t. l. v Splitu. Na dnevnem redu tega zborovanja bodo narodna in dijaška vprašanja.

Agrarni odbor.

LDU Beograd, 20. maja. Včerašnje seje agrarnega odbora se minister za agrarno reformo ni mogel udeležiti, ker je boolel. Agrarni odbor je nadaljeval razpravo zbranega gradiva.

Nov poslovnik narodnega predstavništva.

LDU Beograd, 20. maja. Od včeraj se posvetuje odbor za sestavo novega poslovnika narodnega predstavništva. Za podlagu novemu poslovniku bo služil bivši poslovnik srbske narodne skupščine, ki ga bodo pa izpremenili z ozirom na povišano število mandatov, kakor tudi z ozirom na dosedanja izkustva v srbski narodni skupščini. Dosedaj so obdelali 30 §§.

Angleška misija v Belgradu.

LDU. Zagreb, 20. maja. Kakor poročajo iz Belgrada, je dospela tja posebna angleška misija, ki ima nalogo, proučiti gospodarsko stanje Srbije. Pozneje bo prepotovala tudi ostale dele Jugoslavije.

Ameriško blago za Srbijo.

LDU Beograd, 20. maja. Na Francosko je dospelo iz Amerike okoli 2000 vagonov raznega blaga za Srbijo. Vlada je

zaprošila pri ententi, da se ji dajo na razpolago potrebna prometna sredstva, da spravi to blago v Beograd. Z transporti so že pričeli in je prispel prvi oddelek, 20 vagonov, že v Zemun.

Stanje setve v Jugoslaviji.

LDU Belgrad, 20. maja. Ministrstvo za poljedelstvo zbira in urejuje podatke o stanju setve v celem kraljestvu. Podatki bodo takoj objavljeni, kakor hitro bodo doznani.

Obdačeno žganje.

LDU Beograd, 20. maja. Ker je žganje v vseh pokrajinah kraljestva razen v Srbiji in Črni gori podvrženo užitnini, je sklenilo finančno ministrstvo, da se naknadno obdači tudi ono žganje, ki se importira iz Srbije in Črne gore.

Bencin in strojno olje za Jugoslavijo.

LDU. Beograd, 20. maja. Včeraj je potrdila vlada že poprej izdelano pogodbo ministrstva za trgovino in industrijo z naftnim departementom v Krakovu. Pogodba zagotavlja velike množine bencina, strojnega olja in drugih produktov, ki se bodo porabili v prvi vrsti za dela v rudnikih. V zameno bo dobavljala Jugoslavija ekstrakte za strojenje usnja.

Južna železnica in Italijani.

Trst, 19. maja. Iz Rima se poroča tržaškimi italijanskimi listom: Za železnice, ki pripadajo južni železnici, ne bo nikakršnih izprememb. Južna železnica, ki je v avstroogrski monarhiji bila takorekoč avtonomna pod državnim nadzorstvom, bo zasedaj poslovala dalje in je mogoče, da pri italijanski vladi zmagaja nazor, da se ohrani značaj avtonomije, kakor jo je imela južna železnica pod staro vladovino. Železničarji, ki so pripadali upravi državnih železnic, bodo nadalje upravljali službo pod posameznimi vojaškimi upravami v pokrajini. Za njihovo sistemizacijo se poskrbi obenem s splošno preosnovo železniške službe, ko se stalno odločijo meje.

Odstop Paderewskega.

LDU Moravska Ostrova, 19. maja. (ČTU) Varšavski »Kurjer Polski« prinaša nastopne posameznosti k demisiji Paderewskega: Po svojem povratku iz Pariza je konferiral Paderewski z načelnikom poljske države Pilsudskim, pri čemer se je izkazalo, da se je na izredno željo deželnega zbora v vzhodnem delu Šlezije nameravala uprizoriti velika vojaška akcija. Ta sklep poljskega deželnega zbora pa je stal v direktnem nasprotju z dogovorom, ki ga je Paderewski v Parizu sklenil z Wilsonom in Lloyd Georgem. Paderewski se je namreč v Parizu zavezal, da ne nadaljuje ofenzive proti Ukrajincem. Šlo je tedaj za to, najti izhoda iz tega kritičnega položaja.

ja, da se ne škodujejo interesi države in da se ne kali prijateljsko razmerje z entento. Konferenca predsednika s klubovimi funkcionarji ni dosegla nobenega rezultata, ker so se izrekle stranke izrecno za ofenzivo proti Ukrajincem. Paderewskemu tedaj ni preostalo drugega kakor predložiti demisijo. Drugače bi bil položaj v trenutku, ko je Ukrajina sama prešla k ofenzivi, vsled česar so postale obveznosti Paderewskega v Parizu brez predmetne. Tako lahko ostane Paderewski na svojem mestu.

Papež in mirovna pogodba.

LDU Berlin, 20. maja. (DKU.) »D. A. t.« piše: V nekaterih dneh je pričakovati, da pokaže papež svoje naziranje, in sicer na podlagi osebnih informacij o nedoglednih posledicah, ki bi jih imel Nemčiji usiljeni mir za svet in za cerkev. — »Lokalanzeiger« doznava od ministrskemu predsedniku blizu stoječe osebe, da išče Vatikan potov, da bi se mirovni pogoji za centralne sile omilili. Vatikan naglašja, da, ako hoče Anglija iz samoljubnih političnih ozirov prizanašati izlamu pri razdelitvi Turčije, tudi večinoma katoliško obrensko prebivalstvo Vatikanu ne more biti brezpomembno.

Vojaški ukrepi proti Nemčiji.

LDU Pariz, 20. maja. (Dun. KU Brezlično.) Ko se je maršal Foch vrnil iz zasebnega ozemlja, ga je sprejel Clemenceau, kateremu je poročal o razgovorih z voditelji zaveznških armad in o vojaških ukrepih, ki jih predlagajo za primer, da bi se nemški delegati branili podpisati mirovno pogodbo. Clemenceau, Wilson in Lloyd George so potem razpravljali o vojaških odredbah, ki jih je določil maršal Foch.

Mažari in Nemška Avstrija.

LDU Budimpešta, 20. maja. (Dun. KU) JKU javlja: Danes predpoldne se je v sopronjski mestni hiši prvič sestal nemški kmetijski svet za zahodno Ogrsko. V ta namen sta došla v Sopronj tudi poverjenika Bela Kun in Henrik Kalman. Predsednik Becker je izjavil: Ako mislijo v Parizu, da se bo nemška zahodna Ogrska pridružila Nemški Avstriji, moramo reči: Roke proč! Samo mi smo pozvani, sklepati o svoji usodi. Sedaj, ko smo dosegli svoj ideal, ga moramo zavarovati, to pa moremo storiti le tedaj, ako ostanemo v okviru komunistične Ogrske.

Boji v Rusiji.

LDU Helsingfors, 18. maja. (Dun. KU) Medtem, ko so se čete, ki so se v varstvu angleških bojnih ladij izkrcale v luigaškem zalivu, se je posrečilo Weigove mu prostovoljnemu zboru, pretrgati železniško zvezo Jamburg—Petrograd. Vesti, da bo Finska mobilizirala, se z dobro poučene strani dementirajo.

LDU Berlin, 20. maja. (Dun. KU) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz

Kopenhagna: Latiške in finske čete so se izkrcale v rigaški luki. Večino boljševiških vodij v Rigi so baje ustrelili.

LDU Berlin, 20. maja. (Dun. KU) »Deutsche allgemeine Zeitung« poroča s poučene strani, da se je pred dvema dnevi začela boljševiška ofenziva na estonski-latiški fronti, ki pa ni dosegla več, kakor neznaten začeten uspeh.

Francoske finance.

LDU St. Germain, 20. maja. (DKU) V »Populairu« priobčuje Pavel Mistral zelo pesimističen članek o francoskih financah. Začenja z zadnjim poročilom proračunske komisije, ki priporoča, da se pooblasti francoska banka, da izda za štiri milijarde novih bankovcev. Mistral meni, da finančno gospodarstvo, ki temelji samo na tiskanju bankovcev, ne pojde več dolgo, da se morajo, ako se hočejo ogniti bankerota, najprej lotiti finančnega problema. Kakor je tudi težak, je vendar treba ukreniti vse potrebno, da ga rešijo. Vladajoči krogi, ki so dovolili tatvino in dobičkarstvo vsake vrste in ki ogrožajo deželo s tem, da pravijo, da bo Nemčija vse plačala, — se trudijo, da bi zavlekli uro finančnega obračuna. Zakriti hočejo brezdnost, pred katero se dovedli Francijo s tem, da so se podvrgli kapitalističnim in imperijalističnim silam ter se ne morejo odločiti, da bi zahtevali od buržoazije žrtve, ki jim sodijo; vendar pa ne bodo utekli neizogibnim posledicam svojih napak in zločinov. Kmalu bo bila usodepolna ura obračuna, ko bodo morali vzeti denar tati, kjer se pač nahaja.

Raznoterosti.

LDU Osjek, 20. maja. Župan dr. Pinterovič je izstopil iz Hrvatskega Kola. Kakor se zagotavlja, se namerava dr. Pinterovič popolnoma odtegniti političnemu življenju.

LDU Osjek, 20. maja. Pri velikem županu je bila danes deputacija osjeških hišnih lastnikov. Deputacija je prosila, naj se razveljavi zakon o varstvu najemnikov. Ker pri velikem županu ni dosegla zaželenega uspeha je odpotovala deputacija v Zagreb, da predloži svoje želje tamošnjim faktorjem.

LDU Beograd, 20. maja. Ameriška družba Rdečega križa zbira v Ameriki prispevke, da nabavi srbskim kmetom poljedelsko orodje in poljedelske stroje.

LDU. Beograd, 20. maja. Finančno ministrstvo je prepovedalo inozemske srečke na vsem ozemlju kraljestva Srbob, Hrvatov Slovencev.

LDU. Beograd, 20. maja. Skupina nacionalne stranke pod vodstvom Veljkoviča je priglasila svoj pristop v demokratski klub. Jutri popoldne ob pol 15. bo v klubu slovesno sprejeta. Skupina šteje razen Veljkoviča še štiri poslance.

LDU. Zagreb, 20. maja. Kakor poročajo iz Dalmacije, je vpostavljena direktna paroplovna zveza med Ankono in Šibenikom.

LDU. Zagreb, 20. maja. Včeraj so se preselili zadnji oddelki bivšega poveljništva za mornarico iz Zagreba v Beograd. V Zagrebu ostane le še mornariška vojaška postaja.

Iz pokrajine.

k Spominske slike. Kolo SHS sester bo izdalo dvoje vrst slik o Zrinjskem in Frankopanu, ki se bodo razpečavale po vsi Hrvatski in ostali Jugoslaviji. Kolo SHS sester se nadeja, da bo zbralo s tem večjo svoto denarja, s katerim bodo zgradili mavzolej, v katerem bodo počivali kosti narodnih mučnikov ter ostalih zaslužnih ljudi.

k Pevsko društvo v Gornjemgradu priredi v nedeljo 25. maja 1919 ob 3. popoldne v čitalnici v Gornjemgradu slavnost v spomin stoletnice Vodnikove smrti. Na sporedu so: slavnostni govor, pevske točke, med njimi A. Foersterjev »Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi, in »Ljubica«, dr. Anton Schwabova »Zlata kraljica« in koroške narodne in veseloigre »Županova Micka«. Sedeži po 3 in 2 K stojšča po 1 K. Polovica čistega dobička je namenjena koroškim beguncem. Posebna vabila se ne razpošiljajo.

k Kolekujte — sicer koži! Vsi tisti, ki pošiljajo na beograjske urade kakoršnekoli pismene vloge, se opozarjajo, da morajo biti vse vloge kolekovane, sicer jih uradi vržejo v koš, ne da bi jih rešili. Če pa so kolekovane, se pa na vsak način vzamejo v pretres in se rešijo.

k K. k. Bezirkshauptmannschaft Stein (Krain). Pečat s takim izključno nemškim besedilom rabijo še sedaj pri okrajnem glavarstvu v Kamniku, čigar vodja je nadkomisar Lininger, ki je bil v stari Avstriji vse prej kakor Slovenec. Očividno se še sedaj ni otrese nemškega duha, sicer bi že zdavnej odpravil samonemški pečat.

k Prošnje za izvoz in uvoz blaga. Podpisana podružnica naznanja, da izdaja izvozna in uvozna dovoljenja za celo kraljevino Srbob, Hrvatov in Slovencev glasom zadnjih odredb samo Centralna uprava za trgovački promet sa inostranstvom v Beogradu, kamor se naj potem podpisane podružnice vlagajo tozadevne prošnje, katerih rešitev bo podpisana podružnica strankam dostavljala. — Podružnica Centralne uprave za trgovački promet sa inostranstvom, Ljubljana.

k Smrti padec. Janez Vidic, 48 let star iz Černic, je pri Jankotu Vilarju na Dobu pomagal pri poljskih delih. Popoldne dne 15. t. m. je šel na podstrešje po seno za živino. Na krmilnici, kjer je strop lesen in trhel, se mu je vdrlo ter je padel kake 4 metre globoko. Pri padcu si je zlomil tilnik in takoj umrl.

k Dva ropa v ljubljanski okolici. Dne 14. t. m., okoli 2. ure zjutraj sta vlomila dva v srbsko uniformo oblečena in z dolgimi puškami ter nasajenimi bodali oborožena vojaka v hišo gostilničarke Frančiške Dovč v Zalogu ter jo oropala za okoli 14.000 K. Udrla sta skozi okno in vlomila tri sobe, preden sta prišla v spal-

so sobo gostilničarke. Eden vojaleov ji je nastavljal bodalo in ji zapretil z umorom, ako ne bo molčala. Preiskala sta omaro za obleko, potem pa še posteljo gostilničarke. Iz omare sta vzela 400 K in nogavice, iz postelje pa še ostali denar. Prazna listnica, v kateri je bil oropani denar, in nogavico so našli v grmu pri Zadobravi v bližini ceste. Poleg listnice je ležalo 23 kron. Na vogalu hiše gostilničarke pa 103 krone. Storitci se zasledujejo. — Drugi rop se je dne 16. t. m., ob 11. uri izvršil v hiši gostilničarke Ane Grum na Studencu. Tu so vlomili v srbske uniforme oblečeni in z vojaškimi puškami ter nasajeci bodali oboroženi štirje roparji. Vlomili so pri zadnjih vratih ter šli naravnost v spalno sobo, kjer je bila gostilničarka s svojimi otroci. Eden roparjev je posvetil z električno svetilko po postelji, medtem ko so drugi trije namerili puške z nasajecimi bodali proti nji in zahtevali denar. Gostilničarka jih je prosila, naj ji prizane- so, ker je revna. Ko pa so roparji z orožjem še hujše grozili, jim je izročila blagajno, ki je bila napravljena iz železne pločevine, nakar so takoj odšli iz hiše, le en ropar je še četrte ure zunaj stražil, da ni mogel nihče poklicati pomoči. Roparji so krenili čez polje na vojaško vežbališče, kjer so razbili blagajno, v kateri je bilo 9000 K papirnatega in 240 K srebrnega denarja, pet srebrnih ur in štiri srebrne verižice, trije moški prstani, precej težka zlata vratna verižica, dva para ženskih uhanov in dve zlati zapestnici, več pobotnic in nekaj tobaknih pol. Roparji so pobrali vrednostne stvari, listine raztrgali. Kam so storitci po izvršenem ropu pobegnili, se ni moglo dognati. Po izpovedbi Marije Grum in njene hčere so roparji malo govorili, in to v srbskem narečju. Dva storitca sta bila bolj majhne postave v starosti od 20 do 25 let. Od teh je imel eden male brke. Vsi so imeli obraze namazane s sajami. Zasledovanje storitcev se nadaljuje.

Iz Ljubljane.

1 Ljudski oder v Ljubljani uprizoril v nedeljo, 25. maja, ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu trodejsko Jakob Dolinarjevo burko s petjem: »Cigani«. — Vstopnice se dobe od danes naprej v predprodaji v Jugoslovanski knjigarni in od 6. do 8. ure zvečer v pisarni Ljudskega odra v Ljudskem domu.

1 Poverjenik za socialno skrb je odpo- toval službeno za 8 dni, vsled česar odpa- dejo sprejemne ure za ta čas.

1 Za stanovanje v Ljubljani je težko, zelo težko. Toda ako imajo posestniki le malo dobre volje, se isto lahko najde. Ta- ko je oddal tokajšnji veletrgovec Ant. Kri- sper stanovanje tukajšnjemu pravoslavne- mu duhovniku, istotako veletrgovka gospa Bernatovič je odstopila jednemu podpol- kovniku, z gospo in otroci, nadalje veletr- govec Kollmann nekemu majorju z gospo. To je pohvale in posnemanja vredno! Mnogi in mnogi so še brez stanovanja in mnogo je posestnikov, ki bi lahko oddali stanova- nje, ako bi imeli le malo dobre volje. De-

želna vlada in magistrat se trudita in ra- da bi preskrbela vsakemu stanovanje, a če posestniki nimajo toliko človekoljubja, da bi odstopili, imata deželna vlada in pa ma- gistrat velike težkoče z preskrbovanjem. Zato posnemajte zgoraj imenovane gospo in gospode! To je dolžnost, ne le z narod- nega, marveč veliko več s stališča člove- koljubja.

1 Ranjen v trebuh je bil 18. maja 1919 ob 23. uri in sicer na Resljevi cesti Engel- bert Franchetti, stanujoč v Šubicevi ulici št. 3. Franchetti je izpovedal, da je na ce- sti neki neznan človek stopil k njemu, ko je šel proti domu, ga udaril po glavi, mu vzel klobuk, vreden 100 kron, ter ga po- tem še sunil z nekim orodjem v trebuh in odšel. Ranjencu, ki je bil le lahko ranjen, je nudil dr. Rus prvo pomoč.

1 Divji pes ob kolodvoru. Ko se je da- nes zjutraj pripeljalo neko 18 letno dekle iz Kresnic in je šlo nič hudega sluteč mi- no ograje, ki je nasproti kolodvorja, je planil izza ograje divji pes, raztrgal ji obleko in ji z zobmi ranil nogo. Dekleta so spravili do prve stražnice. Kot smo slišali je ta pes last kolodvorskega restavraterja in se je zgodilo že večkrat, da so bili ljudje napa- deni od njega. Ali je to javna varnost? Pač ne bo nihče zahteval od nas, da bi hodili oboroženi mimo plotov. Naj poskrbijo, da bo ta pes priklenjen ali pa naj izgine.

1 Kaznovani tatovi pri ljubljanskem okrajnem sodišču. Franciška Gruden je ukradla 2 predpasnika, eno krilo, 12 žep- nih robcev. Grudnova, ki priznava tatvine, reče ogorčeno: »Ja, jaz priizehem, da nič ne vem za žepne robce.« — Sodnik jo je nagradil s tremi dnevi zaporja. — Ivanu Vrhovšku, že predkaznovanemu zaradi tatvine, ki je ukradel koleselj, je prisodil okrajni sodnik šest tednov strogega za- porja.

1 Vojaškemu erarju ukradeni oves. Dne 19. maja 1919 dopoldne je neki služ- bujoči stražnik opazil, da je bil odpeljan iz skladišča »Balkan« voz, naložen s 17. vrečami ovsa. Ker se je stražniku zdela stvar sumljiva, je voz ustavil ter vprašal voznika Antona Oražma, stanujočega v Bohoričevi ulici št. 26, kam pelje blago. Voznik je bil vidno v zadregi in je le prosil, naj ga izpusti, nakar ga je stražnik povabil na policijsko ravnateljstvo. Tu je voznik izpovedal, da vozi blago na račun nekega praporščaka (Maks Vogel), ki ga je prodal nekemu gostilničarju v Vodmatu. Izpove- dal je nadalje, da je v teku 14 dni že tri- krat pripeljal na račun istega 15 do 30 vreč ovsa k spedijski tvrdki Ranzinger. Pri kupčiji sta bila prizadeta tudi Franc Berčič, stanujoč na Resljevi cesti št. 27 in Franc Makovec, stanujoč v Selu. Ker je bilo očividno, da gre za dalekosežno tat- vino na škodo erarja, se je oves zaplenil, in zadeva naznanila pristojni oblasti.

1 Preprečena tatvina kolesa. Te dni je policija prišla 18 letnega Ivana Možina iz Daljnevasi pri Rudniku baš, ko se je ho- tel odpeljati izpred tukajšnje glavne pošte s tujim kolesom, ki ga je lastnik prislonil ob vhodu na pošto. Da se je Možina za- sačil, je pripisati zgolj pozornosti stražnika, ki je Možina dalje časa opazoval. Občin- stvo se opozarja, naj ne pušča koles ne- zavarovanih ali brez nadzorstva na cesti.

1 Premog je kradel 14 letni Pogačnik Stanko, stanujoč na Selu št. 49 ob prog- južne železnice pri Selu. Vtihnopal se je na mimovozeči tovorni vlak, spravil se na va- gon, v katerem je bil premog ter ga začel na tla metati. Zmetal je približno 100 kg premoga z vagona. Ko je opazil stražnika je skočil zopet iz vozečega vlaka ter sku- šal ubežati, kar mu pa seveda ni poima- galo.

1 Velika žepna tatvina. Trgovec I. J. se je pred par dnevi peljal v Zidan most. Komaj je v Ljubljani vstopil v voz II. razreda, v katerem ni bil razen njega nihče, je trdno zaspal. Blizu po- staje Zalog se je prebudil in opazil, da mu je bil notranji žep suknjiča prerez- an in da mu je bila ukradena listnica z vsoto nad 10.000 kron in raznimi spisi. Trgovec I. J. sumi, posebno ker se je čutil, ko se je zdramil, nenavadno slab in omamljen, da ga je neznan tat s kakim sredstvom omotil, nakar je tako trdno zaspal, da ni opazil, ko mu je bil suknjič prerezan in denar ukraden.

1 Vlom v mestno lopo. Pred par dnevi je bilo vlomljeno v mestno lopo v Streliški ulici in odnešenih več stroj- nih jermenov v vrednosti 1000 kron. Vlomilec, ki je moral biti kak neodrašen fantič, kar se sklepa po sledovih sto- pinj, je prišel od grajske strani na stro- ho, odkril streho in se skozi odprtino spustil v lopo. Po izvršeni tatvini je odšel po isti poti.

1 Ukradeni je bilo dne 17. maja trgovki Mariji Rogelj na Sv. Petra ce- sti št. 38 več metrov belega chiffona za srajce in sivega blaga z drobnimi črtami v skupni vrednosti 620 kron. Tatu trgovka ni mogla dognati, ker je bilo takrat, ko je blago zmanjkalo, mnogo kupcev v trgovini.

1 Umobolni Vinko Polaj, 29 let star, je ušel dne 18. maja 1919 popoldne iz umobolnice na Studencu. Nosi siv klo- buk, rjav suknjič, temne progaste hlače in čevlje z lesenimi podplati.

1 Nepošten najditelj. Pred vojno pe- karno v Gradišču je našel neki nepošte- njak črno usnjato listnico s precejšnjo vsoto denarja in jo pridržal zase. Za ta čin se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Repertoar narodnega gledališča.

Drama.

21. maja, sredo: »Revolucijska svat- ba.« Znižane cene. Izven abon.

22. maja, četrtek, popoldne: »Kroja- ček junaček.« Dijaška predstava. Znižane cene. Izven abon.

23. maja, petek: Zaprto.

24. maja, sobota: »Zemlja.« B 57.

25. maja, nedelja: »Smrt majke Jugo- vičev.« Izven. abon.

Opera.

21. maja, sredo: »Bajaci in Evelina.« — B 3/55.

22. maja, četrtek: Zaprto.

23. maja, petek: »Zemlja.« Obhajanje Danilove 40letnice. Izven. abon.

24. maja, sobota: »Favart.« A 56.

25. maja, nedelja: »Favart.« C 56.

Žena.

Ž Arabka žena v kopališču. Samo dve priložnosti imamo videti arabsko ženo v javnem življenju: prvič, kadar je na grobu svojih dragih domačih obdaja s sorodniki ali prijateljicami, ki jo kajo ž njo vred, ali pa drugič, kadar je vsa vesela v »hamanu«, to je arabsko kopališče. Tu je mesto njene najprijetnejše zabave. Ure in ure se mudi v kopališču, kjer se shaja s svojimi prijateljicami, da bi užila edino zabavo izven doma in večkrat spoji prijetno s koristnim, zakaj izbere si izmed vseh žensk, ki jih vidi krog sebe, pripravno ženo za svojega sina ali sorodnika. Poleg židinj se lahko koplje v arabskem kopališču vsaka Evropejka. Najprej pridemo v pravokoten hodnik, nato pa v glavno dvorano, ki je krita s kupolo. Ta-le kupola je kakor sito, a njegove odprtine krije barvano steklo, tako da je vse kopališče oblitno z nekatko mistično svetlobo. Sredi kopališča žubori fontana, ki je dostikrat okrašena s cveticami. Ob stenah stoje na podiju klopi in divani, ki jih rabijo, kadar se slačijo ali oblačijo. Bogate Arabke jemljejo v najem tudi stanovanje v kopališču, da se po kopeli lahko nemoteno napravijo. Ko je Arabka zaposlena v topli vodi, noče nič vedeti za mrzlo kopelj. Zdaj pa gre zato, da bi si mogla vsaka uslužbenka priti do napitnine, in razdavanje usodnega »bakšiša« doseže tu svoj vrhunec. V veliki kopališki dvorani, ki je vsa iz marmorja, preživijo Arabke po cele ure, se pogovarjajo, polivajo v vodo in se povsem neprisljano vedejo. Po končanih kopeljih, pripove, duje neka pisateljica, sem prosila vse Arabke, katere so se z menoj kopale, da bi šle v drug prostor jesti in kaditi. Izprva niso hotele, bale so se, da bi utegnile imeti s seboj gnjat ali suho meso, kar ne ustreza njih okusu in je proti koranu. Ali nisem bila dolgo sama. Druga za drugo je prišla, in ko so spoznale, da sve jim naklonjeni, jim je bilo po volji tam. In tako sve sedeli midve Evropejki med šestimi zagorelimi ženami in smo vse pušile cigarete, ki sem jih v njih največje veselje in iznenadenje prinesla. Pile smo turško kavo z ambro. Zopet so mi pripovedovale tisto, kakor zadnjič, koliko otrok ima vsaka, kaj dela nje mož, da je vdova in da je brez denarja. Toliko da je izpregovorila besedo denar, so jo obkolile vse in obžalovale, da so revne in da nimajo ničesar. A jaz sem poznala svoje ljudi in sem prijazno pa odločno odgovorila: »Allah ti jih bo dal, predno bo solnce izšlo.« Pri razstanku je dobila vsaka 2 do 3 piastre, cigareto in kosček mila od naju v dar. Ob stoti zahvali in želji, da bi nam dal Allah lepega moža in dosti otrok, so naju spremile iz kopališča. Šle sve tja samo zato, da bi videle, kako arabske žene mislijo in čutijo. Ali uspeh najine zvedavnosti je bil jako slab. Kadarkoli sem skušala napeljati pogovor na globljo

zabavo, sem naletela na isto nevednost in pomanjkljivo zanimanje. Te ženske ne vedo in nočejo nič drugega kakor močiti se in iskati za svoje otroke može in žene. V tem tiči vse njih zanimanje.

Po svetu.

s Početek linčanja. V časnikih večkrat čitamo, da je bil ta in oni zločinec »linčan«. Kaj pomeni ta beseda in kako je nastala? To se pravi, da so zločince na mestu, kjer je izvršil svoj čin, sodili in obsodili na smrt ter so ga nemudoma ustrelili ali pa obesili. Lyncho zakon (linčanje) je prišel v porabo v Ameriki okoli leta 1867, v državi Virginija v kraju Campbellskem. Ta pokrajina je bila tedaj le redko obljudena in je bila pribežališče vsakovrstni sodrgi, ki je semkaj pritiskala v takem številu, da domače oblasti niso več zadoštovale, da bi vse kaznovali. Polkovnik Charles Lynch, ki je bil odličen častnik, je sklenil rešiti svoj kraj zločinske nadloge. Sestavil je oborožen zbor, lovil razbojnike in tolovaje in ko se je prepričal o njih krivdi, jih je dal na mestu postreliti. Takih sodb ne moremo sicer v splošnem odobravati, ali tedaj so bile povsem dobre in uspešne. Linchovo početje se imenuje od tistega časa sem linčanje. Lyncho način nagle sodbe in kazni se je razširil tudi po drugih deželah in se je ohranil do današnje dne sosebno tedaj, kadar ljudstvo misli, da bi oblasti ne odmerile zločincu primerne kazni.

s Vojni plen pri Namurju. Vojaki četrte angleške armade zbirajo s pomočjo nemških ujetnikov vojni plen, ki ga je zapustila nemška armada. Do sedaj so naložili s tem plenom 800 parnikov po 800 ton, 20.000 vagonov in nešteto avtomobilov. Vrednost plena se računa na 3 milijarde. Del tega materiala je bil prišel iz Nemčije in je bil skoraj popolnoma nov in nerabljen, del pa je bil plen Nemcev, ki so ga bili vzeli sovražni armadi ali pa civilnim osebam. En parnik je napolnjen z žicami za telefon, drugi imajo 30.000 ton cikorijske, 100.000 sveč, 800 dinamo strojev itd.

s Leonardo da Vinci. Te dni obhajajo v taliji 400letnico njegove smrti. Zanimivo je, kaj so mislili o njem oni, ki so živeli v isti dobi, kakor on. Nekdo, se mu v knjigi »Dvorjanik« javno roga in Prestinari ga imenuje javno in v verzih — budalo. Leonardo da Vinci se je res na čuden način oblačil, ni jedel mesa, ljubil je živali in največja zabava mu je bila, da je spuščal ptice iz kletke. Neprestano je poskušal, da iznajde zrakoplov, pisal je baje z desne na levo. Vse to je pripomoglo, da so ga imeli tedaj za čudaka.

s Sumljiva voznja. Obmejna straža je prišla in oddala tukajšnji policiji 22 letnega Mihaela Šušteršiča z Vrhnike, ki se je v neki družbi pripeljal čez demarkacijsko črto, sedeč na odbijaču železniškega voza. Pri njem niso našli sicer nič sumljivega, kar bi upravičilo sum vohunstva, pač pa je dečko priznal, da je zelo živahno trgoval z tobakom preko demarkacijske črte. Tobak je pokupil v raznih trafikah v Ljubljani. Poštnega posla sploh ni izvrševal in živel le od veriženja. Možu se je da-

la prilika, da se po trudapolni vožnji odpočije v tukajšnjih zaporih.

s Zgrešeni inkognito. Komponist Leoncavallo pride nekega dne v južnoitalijansko mesto in bere na lepakih, da bodo igrali zvečer njegovo opero »bajazzii«. Hitro se odloči, da bo šel gledat, kako bodo igrali in sicer inkognito — nepoznan. Kupi si parketni sedež. Poleg njega sedi lepa mlada dama. Kmalu se ji začne čudno zdeti, zakaj njen сосед ne ploska kakor vsi drugi, ampak je čisto miren. Čez nekaj časa se obrne k njemu in ga vpraša: »Zakaj ne ploskate. Ali se Vam opera ne dopade?« Leoncavallu se je cela stvar zdela smešna in mu dopadla obenem, odgovoril je: »Odkrito povedano, ne; moram celo reči, da se mi čisto nič ne dopade. Gotovo je opera delo kaknega začetnika, da ne rabim še hujših izrazov.« »Če to trdite, potem se na glasbo čisto nič ne razumete,« reče mlada dama. »Vidite,« reče Leoncavallo in poje natihem kratko melodijo, »ta melodija je ukradena iz Mozarta, ta iz Bizeta, ta pa iz Beethovena.« Skratka, celo opero je raztrgal. Njegova soseda ga vprašujoče pogleda in nadaljuje: »Ali je to, kar ste mi pravkar povedali, res Vaše odkritosrčno mnenje?« »Prav zares,« pravi komponist.

»Dobro,« reče dama in gre iz gledališča z ironičnim nasmehom na ustnicah. Drugi dan bere Leoncavallo domači časopis in vidi članek z napisom: Leoncavallova sodba o njegovih »bajazziih«. V veliko svoje začudenje bere vse, kar je bil prejšnji dan sam povedal o svoji operi. Njegova soseda, ki ga je bila takoj spoznala, je imela nalog, spisati kritiko o operi, in se je obrnila na avtorja samega.

s Za vseučilišče. Štiri podvzeta za eksploatacijo petroleja v Londonu, so ponudila vseučilišču v Chambridge vsoto pet milijonov frankov, da se bo s tem denarjem osnovala posebna kemična šola.

s Morilec Rasputin. Princ Josupov, ki je bil ubil meniha Rasputina, je prišel v Genovo, da obišče svojega rojaka velikega kneza Nikolaja.

s Prenos trupla. Prenos mrtvega trupla Edith Cavell iz Belgije na Angleškem se je izvršil na najsvečanejši način, ter je ob ti priliki prišlo do svečanih domoljubnih manifestacij.

s Zaplenjeni milijoni princezinje Lojze Belgijske. Princezinja Lojza Belgijska, hči Leopolda II. je bila že preje preganjana od svojih upnikov. Vojna je stvar še bolj komplicirala; po ločitvi zakona se sploh ni vedelo, h kateri narodnosti pripada. Po vojni pa je postala ogrska državljanka. Radi tega ji je ogrska vlada zaplenila 4 in pol milijona frankov, katere so razdelili med upnike.

s Zgradbe Reimsa. Mesto Chikago je prosilo francosko vlado za dovoljenje, če sme zgraditi znova Reims. Če pomislimo, da je v Reimsu 10.000 razrušenih hiš, si lahko predstavljamo, kako ogromna je ta ponudba mesta Chikago.

s Judovska preganjanja. Nemški časopisi prinašajo dopise o poljskih preganjanjih judov, tako da v Vilni ni judovske hiše, ki ne bi bila oropana in da je vsega skupaj okoli 300 mrtvih. Mnogo židov so baje vrgli v jame, kjer so živi zakopani.

s **Dragocena drevesa.** Pri nas vrbo kaj malo cenimo. Služi nam sicer za pletenje, oglje neke vrste je prav dobro za risanje, tudi za smodnik, rabimo jo v usnarstvu, barvarstvu in drugje, a splošno le prav malo. Da pa tudi vrbovo drevo lahko da veliko dobička, vidimo iz sledečega. V Esekusu na Angleškem so nedavno posekali vrbo, ki je imela čevl visoko nad zemljo že skoro šest metrov oboda, bila je pa stara samo 55 let. Trgovec s kriketnimi palicami, ki jo je kupil, je napravil iz nje ravno 1180 takih palic. Vzemimo ceno palice samo dve kroni in pol, znesse to že skoro tri tiloče kron. Stroške za napravo je pa poravnal iz skupička za skorjo, veje in drobnjavo, ker je za palice uporabil le deblo.

Mrastov les pred vojsko ni imel tiste cene kakor včasih, ko so le njega vporabljali za gradnjo ladij. Vendar pa zdrav in brezhibno deblo tudi sedaj še zvrže precejšnjo svoto. Hrast s poprečnim obsegom sedmih metrov in 400 centov teže so prodali neki tovarni pohištva za 2400 kron. Cene so vse predvojnne. Veliko dragocenejše kakor to drevo je bil neki drevesni velikan v Kaliforniji. Premier — ne obseg — je meril devet metrov in mogli so to drevo posekati le na ta način, da so ga navrtali z velikimi jeklenimi svetri. Pet mož je delalo pri tem 24 dni. Zžagano je pa dalo deblo 520.000 čevljev enočnega lesa in je prineslo brez skorje in vejic 50.000 kron. To je morebiti največja svota, ki jo je kdo plačal za les za praktične namene.

Neprimerno večje so pa svote, ki so jih plačali za drevesa, kojih les so vporabljali izključno le za kinč. To so predvsem mahagoni, več vrst orehov, neki bor itd. Najboljši orehov les daje neko črno drevo v Ameriki. Kake bajne cene tičijo včasih v takem deblu, nam pove tale slučaj. Kmet v Tennessee v Ameriki je prodal več takih orehovitih dreves nekemu trgovcu. Za posebno grčasto staro drevo, ki ga kmet začetkoma sploh ponudil ni, ker se mu je zdel le preveč grd in neporaben, je ponudil trgovec 600 kron. Ta ponudba za deblo, ki ni bilo niti ravno in je imelo vse polno vej, je kmeta osupnilo, in ko mu je trgovec ponudil še enkrat toliko, je rekel, da ga sploh ne proda, dokler ne bo vprašal kakega strokovnjaka za svet. Ta je cenil drevo na 3600 kron in za to svoto ga je kmet prodal. Drevo so posekali, ga prepeljali v Novi Jork in tam ga je kupil neki tovarnar furnirja za nezasišano ceno 72.000 kron. Pa je napravil pri tem tudi tovarnar velikansk dobiček, kajti les je bil kakor nalašč za furnir, tako kakor sicer skoro nikjer; plošče furnirja, ki ga je izdelal iz drevesa, so dosegle velikansko ceno 300.000 kron. Torej nad četrtino milijona. To bi bil kmet gledal, če bi bil slišal, kaj se godi z njegovim prej zaničevanim lesom.

s **Turški obed.** Vsekakor bo marsikoga zanimal turški obed, ki je povsem drugačen od naše južine. Turki imajo drugačen okus kakor mi in zbok tega je tudi njih obed drugačen. Začenja se z juho. Če potopimo v njo žlico, se nam zdi, da imamo pred seboj mlečno juho. Ko pa jo pokusimo, vidimo, da so nam prinesli na mi-

zo česnovno juho, pripravljeno v mleku. Potem pridejo na mizo na olju pečene ribe, dalje suhe ribe s kisom, oljem ali s peteršiljkom. RIBE vseh vrst in vseh kakovosti so zmražaj v zalogi in tvorijo poglavitni del turške južine ali večerje. — Na mizi so oljke in česen. Turki jedo jako radi sirov česen. Tudi oljka je Turkom navadna hrana. Oljka raste na ulici, na vrtu, vsepovsod, vsakdo jo lahko neguje. — Za tem pride na mizo: jančji drob. Srce, pljuča, ledvice so narezane v koščke natakne na žico ter ovite z očiščenimi ali tudi obrnjenimi in nad ognjem orujavelimi črevi. Za turškega gosta je to slaščica, ki je o praznikih brez besede božje ne vzame v usta. Na ulici ponujajo rečene slaščice v vsakem času, nam bi prešla vsa slast do jedi, če bi takega prodajalca samo videli. — Zdaj pride pa nekaj, česar bi se tudi naš človek ne branil. To je jančje meso z artičoko (ali s kumarami), s krompirjem ali s paradižniki, ki so kuhani na olju. Ta jed, in ne glede na to, kakšna je. Salata, ki vendarle ne nudi, ker je meso vse navskriž sesekano in je vsled tega polno koščic. Če se je pa lotimo, moramo biti jako oprezni na koščene drobce. — Na to prinesejo na mizo riž: cele kopice riža, iz katerih gledajo gole glavice medlih ptičev z odprtimi kljuni. Pogled na to jed ne dela slasti, ampak vzbuja sočutje, ali pri Turkih je to drugače. Jako priljubljena jim je ta id, in ne glede na to, kakšna je. Salata, ki so nam jo k temu prinesli, se izpreminja v vseh barvah: črna je in zelena, rdeča in bela — čebulj, paradižniki, oljka, paprika, peteršiljek, vsa razsekana, zmešana z oljem, jesihom in dišavami. Turški jedilni listek ima v sezname tudi kokoš z makaroni, sladko jed kakor sirup, mandelje, različno pripravljeno gelatino, potem joghurt s sladkorjem, konzervirane mandarine, okusni rahat-locoum in kavo mokka. Obed se običajno konča s cigaretami. Kakor vidite, je turški obed jako obilen. — Pogled v turško kuhinjo je manj mičen kakor zanimiv. Veliko ognjišče z mogočnim dimnikom, v katerem kurijo s koksom, stoji tu še razgreto in obrito z mastjo. Tu vidiš posode, ki jih nazivajo ponve, ali katere bi po vsej pravici imenovali umivalnike. Zdaj stoji ob ognjišču kuhar in pripravlja mokka. Rabi samo emajlaste piskerčke, a ravno tako velike, da držijo škodelico kave, ter jih drži tako dolgo nad ognjem, da se njih vsebina skuha. Tam stoji umivalnik, pa je kakor marmornata stena, okoli in okoli jako umazan, omadeževan z dobropitnimi »rusi« in z drugim mrčesom, katere tu ne manjka. Naše kuharice se pri tem spomnijo na svojo čisto in snažno kuhinjo, katere bi gotovo ne zamenjale za turško.

s **Muzikalični falotje.** Geslo vsakega podjetja danes je napredek. Vsak človek, bodisi rokodelce ali tovarnar, ki ima na stotine delavcev, se hoče v svoji stroki spopolniti, da s tem večjim uspehom premaga svoje tekmece. To stremenje je doma v vseh plasteh in krogih zemskega prebivalstva, v poštenih ravnotako kakor v krogih falotov, pri teh morda še bolj. Ti tiči, ki se borijo proti pravici in proti postavam in si hočejo na vsak način prilasti-

ti tuje imetje, uporabijo včasih uprav čudovita sredstva, da dosežejo svoj cilj. Tako so pred kratkim aretirali v Parizu tolpo zločincev, ki so vršili vlome v najelegantnejših delih mesta, ob zvokih izborne godbe. En del je stal pred hišami in godel krasne točke, drugi so pa plenili po praznih sobah, ker so bili vsi ljudje v oknih. Načelnik tolpe je bil Italijan Ferreri, preje godbeni dirigent v Napolju. Najel je celo vrsto dobrih glasbenikov, jih vtaknil v frak, jim nataknil belo ovratnico, pa so šli na delo, v najmenitnejše hiše. S svojim nastopom je vratarje večkrat pregovoril, da so spustili godbenike na vrt in jim ni bilo treba koncentrirati na cesti. To se mu je torej zmaj posrečilo, igrali so najboljše komade, predvsem pa dolge, da so imeli tovariši dosti časa vse ja prav natančno preiskati. Po že poprej natančno določenem času je koncert prenehal, kapelnik se je poklonil in prejel darilo za ušesni užitak, večinoma izdatno izmerjeno. V treh mesecih je nakradla tolpa za več kot 70.000 kron — pred vojsko — dragocenosti itd., potem šele je spoznala policija sestav »podjetja« in je napravila pogumnim godbenikom drug koncert.

Podobno je »delal« v Londonu neki Anglež, imenom Bligh. On sam je izvrstno igral glasovir, njegov najeti tovariš violino; vzela sta v družbo še tretjega, ki je nastopal kot sluga, a tudi v fraku. Prirejala sta zasebne koncerte, igrala v salonih, tovariš je pa med tem kradel dragulje, ure itd. Natančno sta godbenika opazovala tudi nakit navzoče gospode, premišljujoč, če bi se pozneje še enkrat izplačalo priti sem, seveda ne z godali. Godla sta pa potem s tretjim vred za vrati jetnišnice.

s **Prilizovalec.** Da razumemo, omenimo, da ima beseda »težak« v raznih jezikih tudi pomen: bogat, imeniten, veljaven. V pomenu bogat jo ja rabimo tudi pri nas. Francoskemu kralju Henriku IV. ni znal nobeden od dvorjanov govoriti tako prilizljivo in uljudno, a duhovito obenem kakor maršal Bassompierre. Nekega dne prideta z lova do reke Seine, ki je bila zamrznjena. Da bi skrajšala pot, hoče iti Henrik kar čez reko. Bassompierre ga svari, lahko se zgodi nesreča. »A kaj, tu se ni nič treba bati,« odvrne Henrik, »saj vidim, da so šli že drugi pred menoj čez.« — »Res je, gospod, a nobeden ni bil tako težek kakor ste Vi,« reče Bassompierre.

s **Francosko odlikovanje angleškega admirala.** Poincare je izročil angleškemu admiralu Beattyu veliki križ francoske častne legije s sledečimi besedami: Srečen sem, da morem z vami proslaviti angleški narodni praznik in god Njegovega Veličanstva kralja Jurija. Ob ti priliki Vam čestitam v imenu francoske vlade in Vas prosim, da pre- tolmačite naše čestitke vaši slavni armadi in oficirjem vaše slavne mornarice, ki je toliko pripomogla do skupne zmage. Posebno vam čestitam, ko ste zapovedovali linijskim križarkam v bitkah pri Helgolandu in Doger Banku in ko ste premagali sovražnika pri Jütlandu. Ta veliki križ naj bo znak naše zahvale za vso angleško mornarico.

Nravnost ameriških plemen.

(Konec.)

Relativno skrbno ravnaajo s svojimi bolniki Cochimi in Pericui na kañfornjskem polotoku, ki pa sicer stojijo na jako nizki kulturni stoipnji. Medtem ko stanujejo zdravi med nekritimi ograjami, spravijo bolnike v nalašč tako pripravljene kočice, ki so postavljene tako trdno, da kljubujejo vsem viharjem in vsem nalivom; obiskovalci se morajo plaziti po kolenih skozi odprtine. Grozovitosti nasproti ujetnikom najdemo zopet v Mehiki. Severna plemena se v vojskah ne ozirajo ne na spol ne na starost; žrtve izročijo enako Shoshonom, svojim ženam, ki jih potem mučijo na posebno krute načine, v katerih se morajo izuriti, preden kaj več tja pri moreh. Čim grozovitejša muke si žena izmisli, tem več ugleda uživa pri svojem možu. — Tepecanske žene najprej sramote obžalovanja vredne žrtve, potem pa jih smodijo z bakljami, dokler jih končno ne privežejo k drevesom in sežgo ali drugače mučijo do smrti. Po nekaterih krajih potegnejo vojnim ujetnikom živim lase s kožo vred z glave in se pokrivajo s takimi krvavimi pokrivali; ujetne otroke včasih prisilijo, da pijejo kri svojih staršev in jedo njihove možgane. — H koncu pa naj zasije še enkrat svetel žarek: Zapoteki goje do starih ljudi tako globoko spoštovanje, da se vselej odkrijejo, kadar srečajo kakega starčka; pozdravijo ga ko očeta, mu poljubijo roke in se pokrijejo šele tedaj, ko jim izgine izpred oči.

Različne značajne lastnosti v teh kratkih črticah nam zadostujejo, da pridemo do prepričanja, da je posplošnje na narodopisnem polju prav tako nevarno, ko pri katerisibodi drugi vedi. Lakonične sodbe o Indijancih »na debelo«, so povsem neumestne. Do tega spoznanja jih je doslej prišlo še vse premalo.

Kar pa se tiče krutosti in podivjanih grozovitosti, je le treba, da pogledamo v francosko revolucijo z istimi ali enakimi grozovitostmi, dasi pri narodu, ki je veljal za vodilno načelo evropske kulture. In kar so rodile tridesetletna in vse druge vojske do zadnje svetovne, to se lahko s ponosom meri z grozovitostmi takozvanih rdečekožcev.

Opozarjamo na mnoge naravnost nasprotujoče si običaje odnosa razvade narodov, ki smo jih popisali v gorenjih črticah. Enaka nasprotja pa seveda najdemo tudi med posameznimi narodi, plemeni, družinami in posamezniki vseh krajev in časov. Koliko ogromno dela še čaka narodoslovcev, predno bodo razvili znanost, ki je še danes malone v povojih, to je docela umljivo, če pomislimo, koliko časa in truda je bilo treba za proučevanje primeroma kratke dobe evropske kulturne zgodovine.

Povprečni človek, žalibog, tudi višje civilizirani, ne kaže dovolj zana-

nja za stvari in razmere, ki ga ne tičejo neposredno. V naših časih pa, ko hočejo preiskati vse višine in globine vesoljstva, bi bilo dobro, če bi posvetili več zanimanja milijonom in milijonom ljudi, ki so izven krščanskih držav že živeli, mislili, verovali in delali in še živijo, mislijo, verujejo, in delajo.

Tako raziskavanje v idealnem smislu in z idealnimi nameni bi bilo najmanj ravno toliko vredno, ko raziskavanje v rastlinskem in rudninskem svetu. Posebno kristjan s svojo vero v ustvarjenje pračloveka, v prazodetje, v greh prvih staršev in v verske zmote njihovih potomcev na eni strani in z vero v odrešenje in zopetno združitev zmotnega človeštva na drugi strani, bi se moral zanimati za narodopisje.

Ko je človeštvo zgrešilo Boga, je deloma fizično šibkejši, deloma po naravnih razmerah vezani ženski spol največ trpel. Toda tudi oni moški po-

edinci, ki so vsled revščine, bolezni, starosti, vojske ali iz sličnih ozirov navezani na dobrosrčnost soljudi, čutijo zemske posledice onih dejstev bolj ko močni del. Prav neznatno je število onih nekrščanskih narodov in plemen, ki bi vsaj približno pripoznali osebno enakopravnost vseh. Ni se nam treba čuditi, če pomislimo, da celo krščanstvo še ni popolnoma premagalo v devetnajstih stoletjih v sebičnosti vkoreninjenega poganstva, tako da ima v sredi med krščanskimi narodi čestokrat sila, zavratnost in predsodek prednost pred pravico, duševno svobodo in resnico. Vsekakor ima kristjanka, ima telesno in gmotno slabejši kristjan dovolj vzrokov, da se že s čisto zemskega stališča oklene razodetja notranje hvaležnosti napram Kristusu. Zastaviti bi moral vse moči, da sodeluje pri uresničenju krščanstva v lastni domovini in da pomaga širiti njegov blagoslov tudi med nekrščanske narode.

Kapitan Dodero.

Italijansko napisal A. G. Barilli.

(Konec.)

»Princeza!« sem vzkliknil, »ali morem upati? Moje življenje...«

»Da, Kajlu Lapi podarim življenje... in, če jo sprejme, tudi svojo roko!«

Pri teh besedah je zažarela deklica kakor roža, in je skrila svoj obraz za prvo spremljevalko.

Poljubil sem njeno roko — pozabil sem na groznega kralja, prvega ministra in divjake. Vse je izgnilo pred mano, videl sem samo Jutranjo Roso, okvenakasko princezo, mojo kraljico.

9.

Gospoda moja, prosim, ne dremajte, saj zgodbo takoj končam, povedati vam hočem samo še najzanimivejše.

Pijan sreče sem stopal ob kraljevi strani iz slavnostne dvorane — poleg mene je šla Jutranja Rosa. Moje srce je bilo lahko in veselo, da bi bil letal po zraku kakor ptič.

Vseokrog je bila sama luč, lepota in veselje. Solnce se nam je smejalo, rože so opojno duhtele, moje srce je združeno s prirodo pelo visoko pesem ljubezni.

V tistem trenutku sem se z vso gorečnostjo svoje duše zahvalil Bogu, da je tako naglo in nepričakovano izpolnil moje želje in — ne vem, če mi bote verjeli — čutil sem se popolnoma Krutuktovega sorodnika.

Ko smo se vsi nekoliko pomirili in pozabili prve vtise, ki jih nam je tako nenadoma prineslo jutro, smo se podali k slavnostnem obedu, ki — hvala Bogu — ni bil zabeljen s človeškim mesom. Moje veselje pa ni bilo čisto, kalila ga je prisotnost prvega ministra — Tururu se je čudno izpremenil. Kadarkoli sva se srečala s pogledi, me je pogledal kakor blisk.

Krutukte je napil zaročencema, vsi navzoči so se navdušeno odzvali, celo prvi minister. Nato je sledila slavnostna pesem, navada, ki jo najdemo pri vseh narodih na zemlji, naj bodo izobraženi ali pa divji. Star kraljev svetovalec je začel peti dolgočasen napev, od besed pa se spominjam samo prve kitice:

Kajla Lapi
purugit;
Kapituta
kamuzak;

kar pomeni: »Zlatobradež se poroča, veselimo se tega.«

Ali naj vam popisujem svojo srečo? Iz smrti v življenje! Je veselje, o katerem rajši molčimo, ker ne najdemo ne besed, ne primer, da bi ga mogli drugi razumeti.

Toda, ljubezen! Minljiva si kakor blisk — a vendar zapustiš neizbrisne sledove! Kaj je vse veselje proti onemu tihemu soglasju dveh duš, ki sta bili rojeni daleč drug od druge, med različnimi ljudmi, različnih misli — a jih je združilo kakor električna iskra isto čustvo, boljše bi povedal, ista življenjska moč. Zdi se nam, da čas takrat stoji, da plavamo kakor oblak med nebom in zemljo, še bolje bi rekli, da plavamo v naročju oblakov, počivamo na njih, iz njih vse vidimo, a nič jasnega, ničesar v živih barvah. O da bi oblak nikdar ne izhlapel! Da bi večno sanjali ta pomladanski sen! Kdo trpečih zemljanov bi se ne odpovedal pozemskemu življenju in ne bi reševal teh ugank večnosti?

Princeza Jutranja Rosa je bila enako srečna kakor jaz in na lepem okvenakaskem nebu ni bilo drugega oblaka kakor tisti rožnati oblak, o katerem sem vam ravno kar pravil. Tudi črni Tuturov oblak

»izginil, kajti prvi minister je izginil na najin poročni dan.

Krutukte je dolgo pošiljal svoje služabnike na vse strani in prisegel je, da mu odreže dolga ušesa, ako se ne povrne takoj. A ni ga bilo. Čez več dni so opazili, da manjka eden največjih čolnov. Moj nasprotnik je ubežal k sovražnikom, da tam izlije vso svojo jezo. K sreči ni imel pri sebi uradnih tajnosti in njegove spletke pri sosednjem kralju Krutukta niso vzne-
mirjale, kajti malo pred mojim prihodom so naši divjaki sosede tako močno pre-
magali, da zaenkrat niso mogli misliti na nobeno vojsko. Kratko, šel je, dobro naj se mu godi.

Medtem sem postal jaz prvi minister in pravzaprav pravi vladar v Kapituti. Brez moje volje se ni ničesar zgodilo. Po-
svetil sem vse svoje duševne in telesne moči blaginji svoje države, napravil ne-
šteto načrtov, ki pričajo, kako sem ljubil svoje ljudi.

Prebivalci Kapitute žive povečini od-
rova. Kot kraljev zet sem si lahko pri-
voščil te zabave kolikor sem hotel. Bil
sem izvrsten lovec. Kakor je že navada
pri vseh dvorjanih, naj bodo izobraženi
ali divjaki, pri vsakem mojem strelu je
zaorilo navdušenje in začudenje od vseh
strani, kakor da bi delal velike čudeže.
Ponosen sem bil na to hvalo bolj kot ta-
krat, ko sem — ne maram se hvaliti, a
povem vendarle — napravil kapitanski
izpit z odličnim uspehom.

Nekoč sva šla s kraljem daleč čez
gore loviti rajčice, ki jih je v onih krajih
zelo veliko. Spremljal naju je ves dvor.
Ker je bila pot zelo dolga in smo bili od
doma cel dan, je šla z nama tudi princeza
Jutranja Rosa. Tisti dan sem malo stre-
ljal. Ptici se nikakor niso mogli pritože-
vati, kajti nobenega nisem zadel. Bil sem
tuden in pust, srce mi je bilo polno slu-
štenj. Zdelo se mi je, da vsa sreča, v ka-
teri sem živel, ne bo dolgo trpela.

»Kaj je mojemu gospodu?« je vpra-
šala Jutranja Rosa s svojim sladkim gla-
som. »Zakaj je danes tako otožen? Ali mu
ni draga moja bližina kakor prejšnje dni?«

Nisem odgovoril. Pokazal sem ji lep
travnik, ves obdan z gostim drevjem, ki
je se svetilo v solnčnih žarkih.

Moj pogled jo je nekoliko pomiril, ve-
selo je vzkliknila. »Zares, kako lep dan
je danes!«

»Da, lep dan, prav tak, kakor oni, ko
sem videl prvič tebe!«

Nasmehnila se je in zardela, nato pa
povedala ono že stotine let staro vpraša-
nje, ki ga slišimo pri ljubečih ljudeh: »Po-
vej, ali si me imel rad prvi trenutek, ko
si me videl?«

»O, prvi trenutek! In ti?«

»Prvi trenutek, ko si prestopil prag
naše trdnjave. Da, ljubim te, dragi mož,
in ljubila te bom tudi onstran groba. Kaj-
ne, duša ne umrje in veliki Kutku dodeli
dušam, ki se tu ljubijo, da žive skupaj tudi
v onem lepem vrtu po smrti?«

Pri teh besedah je bila lepa, nadna-
ravno lepa. A v istem trenutku je preble-
dela. Leden pot me je oblił. Zakričala je,
hotel sem vstati in jo prestreči, da ne bi
padla — a padel sem še sam.

Vse to se je zgodilo na migljaj. Obr-
nil sem se in zagledal Dolgouheza, prvega
ministra, ki je stopil z lokom v roki iz
grmovja. Zasmehljivo me je pogledal. Zdaj
sem spoznal, da mi tiči v prsih pišica.

Dalje nisem videl ničesar več. Oči
so mi ugasnile, čutil sem še objem Jutra-
nje Rose, čul nje krik in klice, s katerimi
je poizkušala moje bežeče življenje usta-
viti in priklicati nazaj, a zaman. Smrt,
grozna smrt mi je stiskala srce — z zad-
njimi močmi sem ji še zašepetnil: »Na svi-
denje!«

10.

»Smrt!« smo vzkliknili vsi. »Smrt!
Kapitan Dodero, kaj pravite?«

»Kaj pravim? Cisto resnico in nič
drugega kakor čisto resnico.«

»Ampak, za božjo voljo, kaj pomeni
potem ta grozni konec?«

»Kakšno vprašanje! Ničesar drugega,
kakor da je konec moje povesti.«

Pri teh besedah je pogladil kapitan
svojo brado, izvadil smodko in poprosil
mene ognja.

»Čujte, kapitan!« sem mu pri tem re-
kel. »Nikar se ne norčujte. Kako ste ta-
krat mogli umreti, ko nam danes pripove-
dujete zgodbo?«

»Lahko bi vam rekel, da sem spet
oživel. Takih zgodb danes berete na sto-
tine in tudi vi bi se morali z mojo zado-
voljiti. Toda, jaz sem dober in odkrito-
srčen mož, zato vam hočem povedati, da
sem umrl... in se prebudil iz spanja.«

»Za vraga!« je zakričal Jakob Du-
rante in se udaril po čelu.

»Da,« je nadaljeval kapitan, »prebu-
dil sem se v svoji kabini na Morski zvezdi,
ki je plula v ugodnem vetru blizu rtiča
Horna. Najbrž sta me jeza, da nisem že
več dni mogel opravljati svoje službe na
krovu in strah, da morda ne jadramo v
pravo smer, spravila v hudo mrzlico, ki
mi je glavo tako razgrela, da sem v res-
nici mislil, da sem vihar, izgubo ladje, smrt
kapitana Norčije, naš potop in tako dalje
in tako dalje — skratka, vse te pravljice,
ki sem jih vam tu na dolgo in široko pri-
povedoval — v resnici doživljal...«

»Dodero, Dodero!« ga je prekinil Ja-
kob Durance, ki ga je izmed vseh najbolj
bolela kaka žalitev, »take šale med pri-
jatelji niso dovoljene!«

»Menite? No, kakor se vam zdi. Ti,
Jakob, si pa zapomni, da spečega leva ne
smeš budit. Jaz sem mirno poslušal raz-
govor in pripovedovanje prijateljev, ti pa
mi nisi dal miru, naj vam kaj povem. Ugo-
dil sem ti in zdaj imaš povest. Zdaj se
pritožuješ? Ha, ha, Durance! Čisto prav
ti je; zdaj sem ti izplačal do vinarja.«

»Ba,« je dejal drugi, »navsezadnje nas
je s svojo povestjo prav izvrstno zabaval.«

»Torej, tem bolje,« je odgovoril kapi-
tan Dodero in nabral usta v vesel nasmeh.
»Vidim, da ste dobrovoljni ljudje in raz-
umete šalo.«

Naj čitatelji tudi meni oprostite, ko iz
povesti spoznajo, da nisem kapitan in ne
znam in ne vem povedati nobene lastne
zgodbe — ampak da sem le navaden ro-
manopisec in sem nredal sanjarije prostega
časa v tisk.

V 4% državnem poso-
jilu je denar najbolj
varno naložen!

Zagreška borza.

LDU Zagreb, dne 20. maja. Zaključni
kurzi na današnji borzi:

	Donar:	Blag:
Banka za trg, obrt in industrijo	445	470
Banka in hranilnica za Primorje na Sušaku, nove deln.	490	500
Hrvatska eskomptna banka	1370	1375
Eskomptna in menj. banka, Brod nove delnice	385	390
Hipotekarna banka, Zagreb	—	390
Hrvatska kreditna banka,	848	863
Narodna banka Zagreb	426	428
Obrtna banka	225	—
Poljedelska banka,	93	96
Prva hrvatska hranilnica	7950	8050
Krčka pučka banka, nove deln.	201	214
Zemaljska banka,	680	695
Sladkorna tovarna, Osijek	2450	2550
Slavonska banka za les. industr.	850	865
4 1/2% zadolžnice hipotekarne banke	107 6	108 4
4 1/2% zadolžnice 1. hrv. hranilnice	—	108

Ranjeni udje, ki se bole po zdravljenju
potrebujemo Fellerjevega bol olajšujočega „Elsa-
fluida“. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenički
pošlje za samo 24 kron lekarnar E. V. Feller,
Stubica, Elsa trg št. 245, (Hrvatsko). Priporoča
se v nad stotisočih zahvalnicah. Ravnotako Fel-
lerjeve odvajalne „Elsa-kroglice“. Omot in poš-
tina se računa posebej in najceneje. Kdor več
skupaj naroči, mnogo prihrani na pošti. (1)

SLIKARSKO in PLESKARSKO

delo sprejema po najnižjih cenah Anton Sti-
plošek, Ljubljana, Zvezdarska ulica št. 4.

Vdelo se sprejme

takoj proti dobri plači več:

**tesarjev, slavn. mizarjev,
kolarjev, zidarjev, kle-
parjev in koscev.**

Zglasiti se je pri „Državni posre-
dovalnici za delo“ v Ljubljani,
(Gradišče štev. 4).

Mišl - podgane stenice - ščurki

In vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja
najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva
kot: proti poljskim mišim K 5—, za podgane in miši
K 5—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za
ščurke 5 K; posebno močna tinktura za stenice 5 K;
unčevalec moljev K 2—; prašek proti mrčesom
2:50 in 5 K; tinktura proti ušem pri ljudeh 3 K; na-
zilo za uši pri živini 2 K; prašek za uši v obliki
in perilu K 3—; tinktura za bolhe pri pseih K 1:50;
tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uni-
čevalec rastlin) K 3— — Pošlji po povzetju Za-
vod za eksport

M. Jünker, Zagreb 116, Petrinjska ulica 3.

izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cencič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.